

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตการศึกษา 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบในการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม
2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา
3. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล
4. องค์การบริหารส่วนตำบลกับการจัดการศึกษา
5. เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้ชื่อว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุด เพราะประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ โดยการทำประชาพิจารณ์ และรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้พูดถึงเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน องค์การพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันอื่นๆ ไว้ในหลายมาตรา ดังมาตรา 76 ระบุว่า “รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐทุกระดับ” จากที่กล่าวมาจะเห็นว่ารัฐให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมของบุคคลก่อให้เกิดความเกี่ยวข้อง การเกี่ยวข้องก่อให้เกิดความผูกพันต่อหน่วยงานและภารกิจที่ตนเองมีส่วนร่วม ส่งผลให้ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จึงมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้เกิดผลดีต่อตนเองและหน่วยงานมากที่สุด (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2537 อ้างถึงใน ทศนา แสงศักดิ์, 2542 : 72) ดังความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่จะกล่าวต่อไป

1. ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สำหรับการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 24) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้สอดคล้องกับ นิรันตร์ จงวุฒิเวศน์ (2527 :103) ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ความเกี่ยวข้องกับผูกพันทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคล จนทำให้เกิดความรับผิดชอบกับกลุ่มในการประชุมปรึกษาหารือเพื่อตัดสินใจและควบคุมการทำงานร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมาย ส่วน ชงชัย สันติวงษ์ (2543 :138) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า คือวิธีการที่ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่างๆ เช่น การให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของนักบริหาร ตลอดจนการให้โอกาสความอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบไว้ให้อย่างกว้างๆ และไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531 : 24 อ้างถึงในการุณ สกุลประดิษฐ์, 2541 : 57) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมอย่างสั้นๆว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปเป็นสมาชิก ร่วมพิจารณา หรือลงมือปฏิบัติ

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง รูปแบบการบริหารที่สร้างความผูกพันของสมาชิกอันเกิดจากการมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ เช่น การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมระดมทรัพยากร ร่วมดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาและพัฒนาให้เจริญต่อไป

2. ลักษณะของการมีส่วนร่วม

มีผู้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้หลายท่าน หลายลักษณะ แต่มีความสอดคล้องกันดังนี้

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 : 6-7) กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมว่ามีลักษณะดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหา รวมถึงความต้องการต่างๆ
2. ร่วมคิดและสร้างรูปแบบการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อขจัดแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการ
4. ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการตามขีดความสามารถของตนเอง เช่น ร่วมสละแรงงาน วัสดุ เงินและเวลา เป็นต้น

7. ร่วมปฏิบัตินโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย

8. ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการกิจกรรมที่ทำให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 :113-114) ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ของกรรณิกา ชมดี (2524 : 13) ซึ่งได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 10 รูปแบบดังนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภคร
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
9. การมีส่วนร่วมในการใช้แรงงาน
10. การมีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์

ส่วนกองราชการส่วนตำบล (2544 : 45) กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมไว้สอดคล้องกับ โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1980 : 213-218) ว่าขั้นตอนการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งเป็นออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยการวิเคราะห์ ตัดสินใจเพื่อการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยการสนับสนุนทรัพยากร การปฏิบัติงานหรือดูแลให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงการประสานความร่วมมือไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามผล

จากลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีขั้นตอนและลักษณะดังต่อไปนี้ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประเมินติดตามผล

3. ทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

เป็นที่ยอมรับกันว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังผลการวิจัยของลิเคิร์ต (Likert) ที่ใช้รูปแบบจำลองแบบผู้นำ 4 แบบ คือ แบบที่ 1 ระบบเผด็จการ (Exploitative and Authoritative) คือ ผู้บริหารตัดสินใจคนเดียว แบบที่ 2 ระบบเผด็จการแบบศิโรราบ (Benovolent Authoritative) คือ ผู้บริหารยังคงสั่งการอยู่ แต่ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถวิจารณ์คำสั่งได้บ้าง แบบที่ 3 ระบบปรึกษาหารือ (Consultative) คือ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายและสั่งการหลังจากปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชาแล้ว แบบที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative) คือ การกำหนดเป้าหมายและตัดสินใจเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงาน ที่กระทำโดยกลุ่ม และผู้บริหารพยายามจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้พวกเขามีความรู้สึกร่วมกันเกี่ยวกับความสำคัญต่อองค์กร เขาพบว่าแผนงานขององค์กรที่มีผู้บริหารแบบเผด็จการและเผด็จการแบบศิโรราบ ประสิทธิภาพการทำงานต่ำ ในทางตรงข้ามแผนงานที่มีผู้นำแบบปรึกษาหารือและแบบมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพสูง ดังนั้นเขาจึงเชื่อว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการบริหารที่ดีที่สุด (สมยศ นาวิกาน, 2538 : 449-450) เช่นเดียวกับ โคชและเฟรนซ์ (Coch and French) ที่ใช้วิธีการ 3 วิธีการ บริหารกับพนักงาน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร กลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการให้กลุ่มเลือกตัวแทนทำงานร่วมกับฝ่ายบริหารเพื่อเลือกวิธีการทำงานและอัตราค่าจ้างใหม่ กลุ่มที่ 3 ให้พนักงานทุกคนที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกับฝ่ายบริหาร ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้นมากที่สุดในกลุ่มที่พนักงานมีส่วนร่วมทุกคน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540 : 229)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้ประสิทธิภาพงานสูงขึ้นเนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสิ่งจูงใจอย่างหนึ่งที่จะทำให้พนักงานทำงานอย่างเต็มใจและเต็มที่ ตามทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Needs Hierarchy Theory) และทฤษฎีการจูงใจของเฮอริชเบอร์ก (Motivation-Hygiene Theory) เพราะการได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นการสนองความต้องการความสมหวัง อันเป็นความต้องการสูงสุดของมนุษย์ได้ (ลีลา สีนานุเคราะห์, 2530 : 134-135 และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540 : 228)

เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยจูงใจของพนักงานและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น จึงได้มีผู้คิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารงานเพื่อให้สมาชิกในหน่วยงานได้มีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารที่เกิดขึ้นในยุคที่มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม มุ่งเน้นทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คำนึงถึงการบริหารแบบให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และให้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการทำงาน ความต้องการ เพื่อสร้างความหวัง ความสำเร็จแห่งอนาคตของตน อันเป็นความปรารถนาสูงสุดในชีวิต ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้ อาจกระทำได้หลายรูปแบบ ดังที่ระวัง เนตร โปธิ์แก้ว (2542 : 42-44) และ ลีลา สนิทานุเคราะห์ (2530 : 53-58) ได้กล่าวถึง ดังนี้

1. กลุ่มงาน เป็นรูปแบบที่ประกอบขึ้นด้วยผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง วิธีการทำงานเป็นประชาธิปไตย ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเลือกผู้บริหารของพวกเขาเองและเป็นผู้ประเมินการปฏิบัติงานของผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานด้วยตนเอง ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเป็นอิสระและมีส่วนร่วมในงานมากขึ้น
2. การจัดการแบบแมทริกซ์ หรือแบบโครงสร้าง เป็นการบริหารงานแบบกำหนดแนวทางการทำงาน ที่เป็นระบบของค์การ แบ่งแยกงานแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบ กำหนดสายการบังคับบัญชาไว้เรียบร้อย มีการประสานงานระหว่างกันตามลำดับ มีหัวหน้างานทำหน้าที่สอดส่องดูแลเพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
3. การร่วมเจรจาต่อรอง เป็นการมีส่วนร่วมของผู้ใต้บังคับบัญชาในการเจรจาต่อรองกับฝ่ายบริหารในการพิจารณาค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงาน และเงื่อนไขการจ้างให้เป็นไปด้วยความเป็นธรรม

นอกจากการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีรูปแบบการบริหารแบบอื่นๆ ที่ได้นำวิธีการมีส่วนร่วมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารแบบนั้นๆ เช่น การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (Management By Objective : MBO) กลุ่มควบคุมคุณภาพ (Quality Control Circles : QCC) ระบบการปรึกษาหารือ (Consultative Management) ระบบข้อเสนอแนะ (Suggestion System) และแม้กระทั่งสถานศึกษาก็ได้นำวิธีการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหาร ที่เรียกว่า การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ซึ่งการบริหารแบบต่างๆ ที่กล่าวมา มีรายละเอียดดังนี้

3.2 การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (Management By Objective : MBO)

การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า MBO เป็นการบริหารที่ใช้หลักการทางพฤติกรรมศาสตร์ คือให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบริหารอันเป็นการแสดงถึงความเป็นเจ้าขององค์การ ทำให้สมาชิกรู้จักองค์การ เข้าใจองค์การ รักองค์การ ศรัทธาองค์การ กตัญญูต่อองค์การ และซื่อสัตย์ต่อองค์การ โดยหลักการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การและให้ทุกคนปฏิบัติงานโดยยึดวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การเป็นหลัก (ศิริอร ชันชหัตถ์, 2541 : 191 และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540 : 247)

3.3 กลุ่มควบคุมคุณภาพ (Quality Control Circles : QCC)

กลุ่มพัฒนาคุณภาพ หรือ QCC เป็นการบริหารที่กลุ่มพนักงานรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมที่มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาในการทำงาน ปรับปรุงงานและพัฒนางานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยยึดหลักการว่า ทุกคนในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง (ศิริอร ชันชหัตถ์, 2541 : 195 ; สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540 : 247-248 และเอกชัย กี่สุขพันธ์, 2538 : 329)

3.4 ระบบการปรึกษาหารือ (Consultative Management)

ระบบการปรึกษาหารือ เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปแบบของคณะกรรมการต่างๆ และมีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจให้ผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการด้วย (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2538 : 329)

3.5 ระบบข้อเสนอแนะ (Suggestion System)

ระบบข้อเสนอแนะ เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะแก่องค์การในประเด็นต่างๆ เพื่อพัฒนาองค์การ โดยวิธีการจัดให้มีแบบฟอร์มข้อเสนอแนะเพื่อให้พนักงานทุกคนได้กรอกตามแบบที่กำหนด และมีคณะกรรมการกลั่นกรองข้อเสนอแนะที่ได้รับมาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาองค์การต่อไป (ศิริอร ชันชหัตถ์, 2541 : 209-210 และ เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2538 : 330 -331)

3.6 การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management)

การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน หรือ SBM เป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาโดยให้โรงเรียนมี อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ มีความอิสระมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปโดยมีส่วนร่วม ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด และใช้หลักการพื้นฐานในการบริหารคือ หลักการกระจายอำนาจ หลัก

การมีส่วนร่วม หลักการคืบอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หลักการบริหารตนเอง และ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (บุญมี เณรยอด, ม.ป.ป. : 6 และ อุทัย บุญประเสริฐ, 2542 : ๓)

จากรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ได้ยกตัวอย่างไว้ทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่าทุกรูปแบบสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการแก้ปัญหาและพัฒนาองค์กรได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นจากประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่จะกล่าวต่อไป

4. ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

จากสำนวนไทยที่กล่าวว่า “หลายหัวดีกว่าหัวเดียว” บ่งบอกถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมได้เป็นอย่างดีว่าการดำเนินการใดๆก็แล้วแต่ที่ทุกคนมีส่วนร่วมดำเนินการย่อมได้ผลดีกว่าการดำเนินการคนเดียว ดังที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ธรรมรส โชติคุณุช (2540 : 230) และเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 328) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้อย่างสอดคล้องกัน ดังนี้

1. เมื่อผู้ร่วมงานใดมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลง เขาจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงแทนที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
2. การทำงานร่วมกัน มีความรัก มีความเข้าใจ มีน้ำใจให้กัน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีความราบรื่น สมาชิกไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น ความไม่พอใจและการร้องทุกข์จะน้อยลง
3. บุคคลจะรู้สึกผูกพันและจงรักภักดีกับองค์กรมากขึ้น
4. การบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาจะง่ายขึ้น เพราะผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับการเปลี่ยนแปลงและไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น
5. ทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น เพราะการตัดสินใจที่มีคุณภาพมากขึ้น ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงานมีความเป็นไปได้สูงขึ้น ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นด้วย

6. การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรระดับสูงกับองค์กรระดับต่ำดีขึ้น

7. ก่อให้เกิดการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

จากประโยชน์ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้มีความคิดที่หลากหลาย การตัดสินใจมีความถูกต้องมากขึ้น สร้างความรักความผูกพัน ลดความขัดแย้ง สมาชิกรักองค์กรมากขึ้น มีความเต็มใจในการปฏิบัติงานและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง ทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานสูงขึ้น

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา

การจะพัฒนาประเทศต้องพัฒนาคน การจะพัฒนาคนต้องพัฒนาการศึกษา และให้ทุกคนได้รับการศึกษา สำหรับประเทศไทย ในอดีตที่ผ่านมาคนไทยได้รับบริการด้านการศึกษาในอัตราต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยคนไทยได้รับการศึกษาระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ร้อยละ 90 , 73 และ 65 ของประชากรทั้งหมด แต่คนไทยได้รับการศึกษาในระดับต่างๆรวมกันเพียงร้อยละ 61 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งคิดเป็นอัตราส่วนเพียง 2 ใน 3 ของประเทศเกาหลีได้เท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 3)

เพื่อให้คนไทยทุกคนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาเพิ่มขึ้น รัฐจึงได้ประกันโอกาสทางการศึกษาให้คนไทย โดยได้ระบุในรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ว่า ”บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และต้องจัดการศึกษาให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าวภายใน 5 ปี นับแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ นั่นคือภายในปี พ.ศ.2545 รัฐจะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างมีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่าย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้ความหมายการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า “การศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2542 ให้ความเห็นชอบนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่ครอบคลุมการศึกษาระดับประถมศึกษา 6 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ 3 ปี โดยในระยะแรกรัฐจะรณรงค์ให้เด็กและเยาวชนในวัยเรียน (อายุ 6-17 ปี) ให้เข้ารับการศึกษาอย่างครบถ้วนโดยเฉพาะในชั้นเริ่มต้นแต่ละระดับการศึกษา และเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รัฐจึงกำหนดมาตรการสำหรับบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก www.onec.go.th/index_1.htm (24 กันยายน 2544)) ได้นำเสนอ ดังนี้

มาตรการที่ 1 รัฐจัดการศึกษาให้มีรูปแบบที่หลากหลาย ที่ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามศักยภาพและตามสภาพท้องถิ่น

มาตรการที่ 2 มรดกของสังคมไทยที่สั่งสมมาหลายร้อยปี ได้ช่วยให้ประเทศพ้นภาวะวิกฤติมาได้ทุกยุคทุกสมัย ต้องให้เป็นแกนของการเรียนรู้ โดยปรับให้เหมาะสมกับอายุ ระดับ และ ท้องถิ่นของผู้เรียน

มาตรการที่ 3 รัฐสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

มาตรการที่ 4 กำหนดบทบาทของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

มาตรการที่ 5 รัฐสนับสนุนให้ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน ครอบครัว สถาบันศาสนา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมในการระดมทุนเพื่อการจัดการศึกษา

มาตรการที่ 6 ให้รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และ แผนกสามัญศึกษาได้เรียนอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกับการที่รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบ โรงเรียนปกติของรัฐ

มาตรการที่ 7 รัฐจัดและสนับสนุนเอกชนและองค์กรต่างๆ จัดการศึกษาให้กับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการศึกษาในระบบ โรงเรียน การศึกษานอกระบบ โรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามศักยภาพและสภาพของผู้เรียน

มาตรการที่ 8 สำหรับประชากรวัยแรงงานที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบปกติ ให้รัฐจัดหรือสนับสนุนให้เอกชนหรือองค์กรต่างๆ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ ในรูปแบบต่างๆ ทั้ง การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ครอบคลุมและทั่วถึงประชากรกลุ่มนี้

มาตรการที่ 9 รัฐต้องจัดโครงการเฉพาะกิจเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นเสี่ยงภัยและทุรกันดาร โดยเฉพาะ

มาตรการที่ 10 รัฐจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้จะมุ่งปฏิรูป 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ และด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา

มาตรการที่ 11 ค่าใช้จ่ายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่รัฐไม่เก็บจากผู้เรียน หมายถึง ค่าเล่าเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียน ซึ่งรับจัดสรรให้กับผู้เรียนทุกคน และค่าใช้จ่ายพิเศษ หมายถึง ค่าหนังสือ ค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารเสริม (นม) ค่าพาหนะ ค่าเครื่องแบบและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งรัฐจัดสรรให้กับกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ สืบเนื่องจากปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้โดยให้คงสัดส่วนค่าใช้จ่ายพิเศษในสัดส่วนที่ไม่สูงกว่าที่รัฐจัดสรรให้ในปัจจุบัน

จากมาตรการดังกล่าวนำไปสู่แนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถจัดได้ทั้ง 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

และให้สามารถเทียบโอนหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบก็ได้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542, 2542 : 9 -10)

เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกคล่องตัว ลดความล่าช้าจากกระบวนการทำงาน ลดช่องว่างระหว่างหน่วยนโยบายและหน่วยปฏิบัติ จึงได้มีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง โดยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งขณะนี้ได้มีโครงการนำร่องการปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่ 5 จังหวัด จำนวน 10 เขตพื้นที่การศึกษา โดยเริ่มในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 (“ศษ.แจงความคืบหน้า 9 ประเด็นปฏิรูปการศึกษา, 2544 : 9) โดยเขตพื้นที่ต้องปฏิบัติงาน 4 ด้าน 25 พันธกิจ ดังที่ได้นำร่องที่พิษณุโลก (สศว. พิษณุโลกเขต 5. (2545) พันธกิจและภารกิจเขตพื้นที่การศึกษา. (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก : www.geocities.com/ed_ap 5. (4 มกราคม 2545)) คือ

1. ภารกิจการบริหารงานวิชาการ 6 พันธกิจ คือ
 - 1.1 การพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา
 - 1.2 การปฏิรูปการเรียนรู้
 - 1.3 การเทียบโอนการเรียนรู้
 - 1.4 การจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้
 - 1.5 การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
 - 1.6 การปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน
2. ภารกิจการบริหารงบประมาณ 6 พันธกิจ คือ
 - 2.1 การจัดตั้งงบประมาณ
 - 2.2 การจัดสรรงบประมาณ
 - 2.3 การบริหารการเงินและการบัญชี
 - 2.4 การจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุ
 - 2.5 การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลประสิทธิภาพการใช้จ่าย
 - 2.6 การระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา
3. ภารกิจการบริหารงานบุคคล 5 พันธกิจ คือ
 - 3.1 การเตรียมการบริหารงานบุคคลระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษา
 - 3.2 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.3 การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

- 3.4 การเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณ
- 3.5 การพัฒนาวิชาชีพครู
- 4. การจัดการบริหารงานทั่วไป 8 พันธกิจ คือ
 - 4.1 การบริหารและจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ
 - 4.2 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
 - 4.3 การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและจัดการเรียนการสอน
 - 4.4 การส่งเสริมและการจัดบริการการศึกษา
 - 4.5 การส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม
 - 4.6 การดำเนินกิจการพิเศษในเขตพื้นที่และสถานศึกษา
 - 4.7 การจัดระบบประกันคุณภาพ
 - 4.8 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

สำหรับการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่สถานศึกษานั้นในขณะนี้ยังไม่มีหลักเกณฑ์และวิธีการที่แน่นอน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอกล่าวถึงอำนาจและภารกิจทางการศึกษาศึกษาที่รัฐกระจายมาให้โดยประยุกต์จากระดับเขตพื้นที่การศึกษานำร่อง และจากภารกิจงานต่างๆที่โรงเรียนประถมศึกษาได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้ ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ คือ การดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมทุกอย่างเพื่อปรับปรุงและส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่
 - 1.1 การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
 - 1.2 การจัดการเรียนการสอน
 - 1.3 การจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้
 - 1.4 การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
 - 1.5 การวัดผลและประเมินผล
 - 1.6 การปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน
2. การบริหารงบประมาณ คือการดำเนินการตั้งแต่การวางแผนทางการเงินทั้งการรับและการจ่าย ตลอดจนการติดตามควบคุม เพื่อให้การใช้จ่ายเงินเกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่
 - 2.1 การจัดทำแผนของงบประมาณ
 - 2.2 การจัดหางบประมาณ
 - 2.3 การบริหารการเงินและการบัญชี
 - 2.4 การระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา
 - 2.5 การจัดซื้อจัดจ้าง และการพัสดุ

- 2.6 การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ
3. การบริหารบุคลากร คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการด้านบุคลากรของโรงเรียน คือ ครู อาจารย์ คนงาน ภารโรง ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่
- 3.1 การจัดหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน
 - 3.2 การพัฒนาและธำรงรักษามูลค่าบุคลากร
 - 3.3 การเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณ
 - 3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 - 3.5 การพัฒนาวิชาชีพ
4. การบริหารงานทั่วไป คือการดำเนินงานต่างๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปได้ด้วยความสะดวก เรียบร้อย นำไปสู่คุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐาน
- 4.1 การจัดระบบสารสนเทศในการบริหารและจัดการเรียนการสอน
 - 4.2 การส่งเสริมและบริการนักเรียน
 - 4.3 งานกิจกรรมพิเศษ
 - 4.4 งานประกันคุณภาพ
 - 4.5 การนิเทศ ติดตามและประเมินผล

การนำนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาทั้ง ด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป มาสู่โรงเรียนนั้น เพื่อให้โรงเรียนมีความเป็นอิสระ มีความสะดวกในการบริหารจัดการ แก้ปัญหาได้ตรงปัญหา ดำเนินงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามบริบทของโรงเรียนนั้นๆ นำไปสู่คุณภาพการศึกษา และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 40 โดยการยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาแล้วติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยตามประกาศของกระทรวงมหาดไทยในราชกิจจานุเบกษา จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผล

บังคับใช้วันที่ 2 มีนาคม 2538 มีองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย ครั้งแรกจำนวน 618 แห่ง และปัจจุบันนี้มีองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 6,745 แห่ง (อบต. (2544). องค์การบริหารส่วนตำบล. (ออนไลน์). สืบค้นได้จาก : http://siamlocal.th.org/new_page_1.htm. (23 กันยายน 2544))

1. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

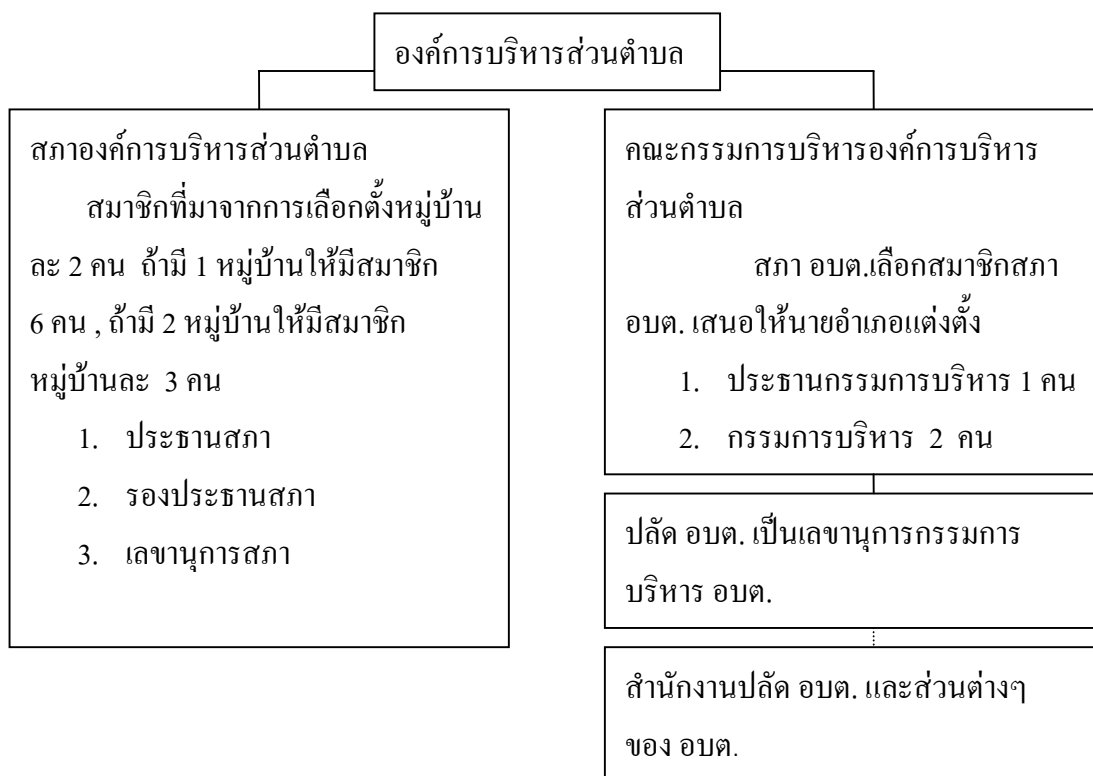
โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเกิดขึ้นจากการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หมวดว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งแต่เดิมองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีสมาชิกโดยตำแหน่งคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกโดยการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คนอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีกำนัน ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการบริหาร ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คนที่นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี แต่ในปัจจุบันโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลเปลี่ยนแปลงไป ประกอบด้วย

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในหมู่บ้าน แต่ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 1 หมู่บ้านให้มีสมาชิกได้ 6 คน หรือองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 2 หมู่บ้านให้มีสมาชิกได้หมู่บ้านละ 3 คน โดยดำรงตำแหน่งวาระละ 4 ปี

2. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหาร 1 คนและกรรมการบริหาร 2 คน โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เลือกแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง และให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะกรรมการ

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นโครงสร้างที่แก้ไขตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2542 ซึ่งมีลักษณะโครงสร้าง ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบ 1 : โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา : [htt : // www.tumbon.com/doc/thtao2.thm](http://www.tumbon.com/doc/thtao2.thm)

2. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งราชวัฒน์ ศรีแก้ว และคณะ (2544 :2-3) และโกวิทย์ พวงงาม และปรีดี โชติช่วง (2543 :15-18) ได้สรุปไว้แบ่งตามลักษณะงานดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้
 - 1.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
 - 1.2 รักษาความสะอาดของท้องถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 - 1.3 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- 1.4 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 1.5 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
 - 1.6 ค้ำครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 1.7 บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 - 1.8 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณ หรือบุคลากรตามความจำเป็นและสมควร
2. อำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้
 - 2.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
 - 2.2 ให้มี และบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 - 2.3 ให้มี และบำรุงทางระบาย
 - 2.4 ให้มี และบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
 - 2.5 ให้มี และส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
 - 2.6 บำรุง และส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
 - 2.7 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมในครอบครัว
 - 2.8 การคุ้มครองดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
 - 2.9 หาประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 2.10 การผังเมือง
 3. อำนาจหน้าที่ที่อาจทำนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อกระทำกิจกรรมร่วมกันได้ การทำกิจการนอกเขตดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมจากหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 4. อำนาจหน้าที่ในการออกข้อบังคับตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถที่จะออกข้อบังคับซึ่งเป็นกฎหมายของท้องถิ่นให้ประชาชนในตำบลได้ปฏิบัติ หากฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษ การออกข้อบังคับดังกล่าวเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ และไม่ขัดต่อกฎหมาย โดยมีโทษปรับไม่เกิน 500 บาท
 5. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและ

ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง ดังนี้

- 5.1 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- 5.2 การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- 5.3 การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- 5.4 การสาธารณสุขปโภค และการก่อสร้างอื่น ๆ
- 5.5 การสาธารณสุขการ
- 5.6 การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- 5.7 การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- 5.8 การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 5.9 การจัดการศึกษา
- 5.10 การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และ

ผู้ด้อยโอกาส

ของท้องถิ่น

- 5.11 การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดี
- 5.12 การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- 5.13 การจัดให้มีการบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 5.14 การส่งเสริมกีฬา
- 5.15 การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- 5.16 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- 5.17 การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- 5.18 การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- 5.19 การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- 5.20 การจัดให้มีและควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน
- 5.21 การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- 5.22 การจัดให้มีการควบคุมการฆ่าสัตว์
- 5.23 การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย

โรงแรมสรรพ และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ

- 5.24 การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน

ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

- 5.25 การผังเมือง
- 5.26 การขนส่ง และการวิศวกรรมจราจร
- 5.27 การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- 5.28 การควบคุมอาคาร
- 5.29 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 5.30 การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุน การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 5.31 กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

จากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ อำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ที่อาจทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และอำนาจในการออกข้อบังคับตำบล ล้วนครอบคลุมอยู่ในอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 แต่ทั้งนี้ภารกิจใดที่ดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐ และองค์การบริหารส่วนตำบล หรือภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลและกระทบถึงองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น และภารกิจที่ต้องดำเนินงานตามนโยบายของรัฐ ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี ส่วนอำนาจหน้าที่อื่นๆ ให้ดำเนินไปตามความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง โดยพิจารณาจาก รายได้ และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนประชากร ค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงาน ตลอดจนคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับ ทั้งนี้ต้องไม่เกินระยะเวลาสี่ปี (ราชกิจจานุเบกษา, 2542 : 24)

จากหน้าที่ทั้งหมดที่กล่าวมา จะเห็นว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่หนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่ในขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ดำเนินการจัดการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ เพียงแต่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาตามนโยบายเบื้องต้น และตามคำร้องขอของโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจะนำเสนอรายละเอียดในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลกับการจัดการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง

3. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียม รายได้จากทรัพย์สิน รายได้ที่ได้รับการจัดสรรจากการเก็บภาษีต่าง ๆ ตามกฎหมาย รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และรายได้จากแหล่งเงินกู้จากแหล่งต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในหมวด 3 การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากร ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 114 ก (2542 :13-20) ดังนี้

1. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลจากการจัดเก็บภาษีอากร และค่าธรรมเนียม ที่จัดเก็บเอง และรัฐจัดเก็บให้และจัดสรรให้ตามสัดส่วนได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ และล้อเลื่อน ภาษีธุรกิจเฉพาะ เป็นต้น
2. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เป็นเงินอุดหนุนตามโครงการของหน่วยงานราชการ หรือโครงการเฉพาะกิจอื่น ๆ
3. รายได้จากทรัพย์สิน และรายได้อื่นๆ ได้แก่ รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ เป็นต้น
4. รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล
5. รายได้จากเงินกู้ กู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคล แต่จะกู้ได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากองค์การบริหารส่วนตำบล และต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้จากภาษีและอากร เงินอุดหนุน รายได้อื่นๆ และเงินกู้ และต่อไปรัฐจะกำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่นๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในปี พ.ศ.2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และภายในปี พ.ศ.2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 โดยเพิ่มสัดส่วนอย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาที่เหมาะสมสอดคล้องกับภาระกิจที่ถ่ายโอน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง และจัดสรรในสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงรายได้

4. รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลจะมีรายจ่ายหลายทางด้วยกัน แต่เมื่อพิจารณาแล้วสามารถแบ่งรายจ่ายได้เป็น 2 ลักษณะ ดังที่ ชาติวัฒน์ ศรีแก้ว และคณะ(2544 : 7) สรุปไว้คือ

1. รายจ่ายประจำ ได้แก่ รายจ่ายงบกลาง รายจ่ายตามหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำหมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและค่าวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภค
2. รายจ่ายเพื่อการพัฒนา ได้แก่ รายจ่ายโครงการต่าง ๆ ในหมวดครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง

องค์การบริหารส่วนตำบลกับการจัดการศึกษา

จากบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่หนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลได้ทำหน้าที่ด้านการจัดการศึกษาแค่ในระดับหนึ่งเท่านั้น และในอนาคตองค์การบริหารส่วนตำบลต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นหรืออาจจะจัดการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบได้เองตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นในเรื่ององค์การบริหารส่วนตำบลกับการจัดการศึกษาผู้วิจัยจึงขอเสนอเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน และเรื่องแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอนาคตที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

1. การดำเนินการด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน

ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาจะเป็นหน้าที่หนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่ได้เข้าไปดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่นัก เนื่องจากเหตุปัจจัยหลายประการ ดังที่ บดินทร ไชยพงศ์ (สัมภาษณ์), 4 กุมภาพันธ์ 2545 และ จุรี เพชรศรี (สัมภาษณ์), 4 กุมภาพันธ์ 2545 ได้อธิบายว่า สาเหตุที่องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1-2 ไม่สามารถจัดการศึกษาได้ในขณะนี้เนื่องจากไม่มีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการจัดการศึกษา หากมีการปรับปรุงโครงสร้างทางการบริหารให้มีฝ่ายการศึกษา ในลักษณะเช่นเดียวกับกองการศึกษาของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1-2 ก็จะจัดการศึกษาที่เต็มรูปแบบได้ ส่วน สุภชาติ คงพูล (สัมภาษณ์), 2 กุมภาพันธ์ 2545 มีความเห็นสอดคล้องกับ

อับดุลฮาติม สะแมบากอ (สัมภาษณ์), 1 กุมภาพันธ์ 2545 ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 3-5 ไม่สามารถจัดการศึกษาเองได้เนื่องจากไม่มีความพร้อมทั้งในด้านงบประมาณ และบุคลากร หากรัฐต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลรับโอนการจัดการศึกษามาดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบ รัฐต้องจัดสรรทั้งงบประมาณ และบุคลากรให้เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการดำเนินการ ต้องมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแก่สมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้อง และต้องมีแก้ไขปรับปรุงกฎหมายบางฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะของภารกิจ หากมีการถ่ายโอนแต่หน้าที่มาให้แต่ไม่ได้ให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและงบประมาณมาด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลก็ไม่สามารถจัดการศึกษาได้

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลทุกระดับชั้นสามารถจัดการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบได้ หากมีงบประมาณและมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษา เช่นเดียวกับ ประวิง คชภักดี (สัมภาษณ์), 27 ธันวาคม 2544 ภิรมย์ หอยนกดง (สัมภาษณ์), 2 กุมภาพันธ์ 2545 และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพัทลุง ที่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการศึกษาของท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลว่า เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่เปิดโอกาสให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐได้ เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความใกล้ชิดกัน จึงรู้ถึงสภาพและปัญหาของโรงเรียน รู้ว่าจะช่วยเหลืออะไรและช่วยเหลืออย่างไร รู้ว่าผู้ปกครองหรือชุมชนนั้นต้องการให้บุตรหลานหรือผู้เรียนมีความรู้หรือมีลักษณะอย่างไร และรู้ว่าโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพตามบริบทของท้องถิ่นนั้น

ถึงแม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะไม่ได้จัดการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ แต่องค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในด้านต่างๆ ตามนโยบายของรัฐ ตามโอกาส ตามที่โรงเรียนขอความช่วยเหลือ และตามศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากการสัมภาษณ์ผู้ที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จากบุคคลที่กล่าวถึงข้างต้น ดังตัวอย่างได้ดังนี้

1. ด้านวิชาการ องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมด้านวิชาการในรูปแบบหรือลักษณะดังนี้
 - 1.1 การเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่น หรือหลักสูตรท้องถิ่น
 - 1.2 เป็นผู้ประสานช่วยเหลือจัดหาวิทยากรท้องถิ่น

- 1.3 จัดหาแหล่งเรียนรู้ให้แก่นักเรียน
- 1.4 เป็นวิทยากรสอนวิชาการปกครองท้องถิ่น
- 1.5 จัดหาสื่อการเรียนการสอน วัสดุฝึกงานให้แก่ นักเรียน
2. ด้านงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมด้านงบประมาณในรูปแบบหรือลักษณะดังนี้
 - 2.1 ใ้งบประมาณอุดหนุนเพื่อจัดซื้อวัสดุการศึกษา เช่น สมุด ดินสอ และสื่อการเรียนการสอน
 - 2.2 ใ้งบประมาณในการจัดทำสนามกีฬาเล็กๆ
 - 2.3 ใ้งบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาหรือเครื่องดนตรี
 - 2.4 ร่วมวางแผนและจัดกิจกรรมเพื่อหาทุนให้กับโรงเรียนไว้จัดซื้อสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน
 - 2.5 ร่วมวางแผนและจัดกิจกรรมเพื่อเป็นทุนการศึกษาให้กับนักเรียน
3. ด้านการบริหารบุคคล องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมด้านการบริหารบุคคลในรูปแบบหรือลักษณะดังนี้
 - 3.1 เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.2 ประสานติดต่อหาวิทยากรท้องถิ่นเพื่อมาเป็นผู้สอนในบางวิชา
 - 3.3 ร่วมเป็นวิทยากรผู้สอนในวิชาการปกครองท้องถิ่น
 - 3.4 ประสานติดต่อวิทยากรเพื่ออบรมและให้ความรู้แก่นักเรียนตามโอกาส
 - 3.5 คอยสอดส่องความประพฤติของครูอาจารย์
4. ด้านการบริหารทั่วไป องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในด้านการบริหารงานทั่วไปในรูปแบบหรือลักษณะดังนี้
 - 4.1 ดำเนินการเรื่องอาหารกลางวัน
 - 4.2 ดำเนินการเรื่องอาหารเสริม (นม)
 - 4.3 จัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆร่วมกับโรงเรียน
 - 4.4 เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน
 - 4.5 ร่วมพัฒนาอาคารสถานที่และบริเวณ โรงเรียนตามโอกาส
 - 4.6 จัดหาและสร้างแหล่งน้ำดื่มมาใช้ให้กับนักเรียน
 - 4.7 ร่วมเป็นคณะกรรมการในการประเมินนักเรียนเพื่อรับทุนการศึกษา
 - 4.9 ร่วมวางแผนปฏิบัติการและธรรมนูญโรงเรียนเมื่อเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.10 ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับรู้

4.11 คอยสอดส่องดูแลทรัพย์สินของโรงเรียน

นอกจากการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆที่กล่าวมา ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนยังกล่าวได้อย่าง สอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมและส่งเสริมการดำเนินงาน ของโรงเรียนในเรื่องอื่นๆได้อีกมากมาย เพียงแต่ให้โรงเรียนได้ประสานงานหรือทำโครงการมายัง องค์การบริหารส่วนตำบลแต่เนิ่นๆ เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลจะได้วางแผนหรือบรรจุเรื่องไว้ ในแผนพัฒนาตำบล เพื่อให้การดำเนินการและการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างถูกต้องตาม ระเบียบ และในอนาคตหากโรงเรียนต้องการให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาก็ยินดี เพราะนักเรียนในโรงเรียนก็คือลูกหลานของประชาชนในตำบลที่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องส่งเสริมและพัฒนาอยู่แล้ว

2. แนวทางการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

มีกฎหมายแม่บทถึง 3 ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ มีความแตกต่างกันใน ด้านความพร้อม และศักยภาพ สำนักบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวง มหาดไทย (2544 : 26-27) จึงได้กำหนดแนวทางดำเนินการจัดการศึกษาไว้ 2 แนวทางคือ

1. การดำเนินการจัดการศึกษาเอง โดยดำเนินการ 2 กรณี คือ ดำเนินการจัดตั้งสถาน ศึกษาขึ้นภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ดำเนินการรับถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษา ของรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการศึกษา แต่ทั้ง 2 กรณีนี้ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นต้องผ่านการประเมินความพร้อมที่กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนด
2. การดำเนินการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินการที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา ทรัพย์สิน อื่นๆ รวมทั้งการเสนอแนะ แนะนำ และร่วมพัฒนาการศึกษา

จากแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กร บริหารส่วนตำบลในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการจัดการศึกษาเอง

หรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐได้ แต่ในขณะนี้อำนาจการบริหารส่วนตำบลยังไม่สามารถจัดการศึกษาได้เต็มรูปแบบเองได้ เพราะยังไม่มีความพร้อมและยังไม่ได้มีการประเมินความพร้อมจากกระทรวงการศึกษาธิการ

เพื่อรองรับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาจากรัฐให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต คณะอนุกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ (ม.ป.ป. : 27-36) จึงได้เสนอวิธีดำเนินการถ่ายโอนการจัดการศึกษาไว้ในร่างแผนปฏิบัติการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลจะรับโอนการจัดการศึกษาระดับการศึกษาก่อนวัยเรียน และระดับประถมศึกษา จากรัฐ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1-2 จะเริ่มรับการถ่ายโอนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2545-2549 และองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 3-5 จะรับการถ่ายโอนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2547-2553 แต่ทั้งนี้ต้องผ่านการประเมินความพร้อมตามที่กฎหมายกำหนด

การพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะสามารถจัดการศึกษาได้หรือไม่ พิจารณาจากความต้องการและข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น ความคิดเห็นของสภาท้องถิ่น ข้อมูลข้อเท็จจริง ความเห็นจากบุคลากรในสถานศึกษาที่จะถ่ายโอน และศักยภาพของท้องถิ่น ทั้งทางด้านบุคลากร การเงิน วัสดุ และการจัดการ (กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง, 2544 : 28-29) ซึ่งต่อมาคณะกรรมการส่งเสริมและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินการจัดทำร่างหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้พิจารณาในด้านต่างๆ 3 ด้าน คือ ด้านความพร้อม ด้านความเหมาะสม และด้านความต้องการภายในท้องถิ่น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 47-78) ได้สรุปเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความพร้อม พิจารณาจาก

1.1 รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดเก็บได้ตามระดับขั้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนด และสามารถนำมาใช้บริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานที่กระทรวงกำหนด

1.2 ศักยภาพการบริหารงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนจากรัฐ และงบประมาณที่จัดเก็บได้ มีประสิทธิภาพและสามารถระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา เหมาะสมกับสภาพความพร้อม และความต้องการของท้องถิ่น

1.3 แผนการจัดการศึกษาของท้องถิ่นนั้นจะต้องเสนอความพร้อมด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการควบคุมพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และด้านสถานที่ ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงกำหนด

2. องค์ประกอบด้านความเหมาะสม พิจารณาจาก

2.1 ความเหมาะสมของสัดส่วนจำนวนสถานศึกษาในทุกสังกัด กับจำนวนประชากรในวัยเรียนจากข้อมูลการจัดทำแผนแหล่งทรัพยากรทางการศึกษา โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

2.2 ความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ การคมนาคม และการเดินทางของนักเรียน

2.3 ผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในระดับต่างๆของหน่วยงานอื่นหรือเอกชน

2.4 ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาในระดับต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5 ความเหมาะสมด้านอื่นๆ ที่เห็นว่ามีสำคัญต่อพื้นที่นั้นๆ ได้แก่ การสนับสนุนของชุมชน เอกชน สถานประกอบการในท้องถิ่น

3. องค์ประกอบด้านความต้องการภายในท้องถิ่น พิจารณาจาก

3.1 ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นด้วยและสนับสนุนให้จัดการศึกษา ซึ่งอาจได้ข้อมูลจากการสำรวจหรือประชาพิจารณ์

3.2 ความเห็นของสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ประสงค์จะจัดการศึกษาเห็นชอบให้ดำเนินการ

3.3 ความเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะครู ในกรณีที่จะมีการถ่ายโอนการจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับของสถานศึกษานั้นๆ

เกณฑ์การประเมินความพร้อมที่กล่าวมาข้างต้นจะเป็นแนวทางสำหรับการเตรียมความพร้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดการศึกษาว่าต้องเตรียมการอย่างไร ทั้งด้านความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่จัดการศึกษาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ หรืออาจจัดการศึกษาเต็มรูปแบบในระดับปฐมวัย และประถมศึกษา ในระยะเวลาที่ให้มีการถ่ายโอนและผ่านการประเมินความพร้อมจากกระทรวงการศึกษาธิการ แต่การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะผ่านการประเมินความพร้อมตามเกณฑ์การประเมินที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเตรียมความพร้อมใน

ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ให้มีศักยภาพที่จะจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งสร้างความเชื่อถือและความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน คณะกรรมการสภากง์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสถานศึกษา และคณะครูอาจารย์ในโรงเรียนนั้นด้วยวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ถือเป็นการเตรียมพร้อมและสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่นให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique)

เทคนิคเดลฟายเป็นเทคนิคที่ได้รับการยอมรับในการวิจัยทางการศึกษาเทคนิคหนึ่ง เพราะเป็นการระดมความคิดเห็นมาใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเทคนิควิจัยแบบเดลฟายที่จะนำเสนอในหัวข้อนี้ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของเทคนิคเดลฟาย ความหมายของเทคนิคเดลฟาย หลักการและลักษณะของเทคนิคเดลฟาย เทคนิคเดลฟายกับปัญหาที่ควรวิจัย กระบวนการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย สถิติที่ใช้ในการวิจัย และข้อดี ข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย รายละเอียดดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของเทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟายเป็นเทคนิคการวิจัยที่ได้รับการตั้งชื่อตามชื่อของวิหารเดลฟายอันเป็นวิหารศักดิ์สิทธิ์สมัยกรีกโบราณ ซึ่งมีผู้คนไปทำพิธีบวงสรวงและขอคำทำนายเกี่ยวกับอนาคตของผู้คนสมัยนั้น เทคนิคเดลฟายถูกค้นพบและพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2493 โดยนักวิจัยของบริษัทแรนด์ (The Rand Corporation) ชื่อ โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) นอร์แมนด์ ดาลกี (Norman Dalkey) และนิโคลาส เรสเซอร์ (Nicholas Rescher) เพื่อประโยชน์ในการทำนายวางแผนและตัดสินใจ เกี่ยวกับเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสำคัญ ต่อมาได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบในปี พ.ศ. 2495 เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยทางการทหารของกองทัพอากาศอเมริกา แต่ได้ถูกปกปิดเป็นความลับไว้ถึง 10 ปี (เกษม บุญอ่อน , 2522 : 26) ต่อมาเทคนิคเดลฟายได้ถูกเปิดเผยอย่างกว้างขวางจากบทความเรื่อง “ An Experimental Application of the Delphi Method of the Use of Expert” ในวารสาร Management Science ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนเมษายน 2506 ซึ่งเขียนโดย โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และนอร์แมนด์ ดาลกี (Norman Dalkey) (ประยูร ศรีประสาธน์, 2523 : 5) ทำให้เทคนิคเดลฟายเป็นที่รู้จักและถูกนำมาใช้ในงานวิจัยอย่างแพร่หลาย

2. ความหมายของเทคนิคเดลฟาย

มีผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้
 ลินสโตน และเทอร์รอฟ (Linstone and Turoff, 1975 : 3) อธิบายว่าเทคนิคเดลฟาย เป็นกระบวนการที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อการรวบรวมความคิดเห็น การตัดสินใจต่อประเด็นปัญหาต่างๆ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ พร้อมทั้งมีการให้ข้อสรุป และผลย้อนกลับ (Feed-back) ให้บุคคลนั้นๆ ได้พิจารณา

แอนเดอร์สัน (Anderson, 1995 : 121) กล่าวว่าเทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการระดมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่ม เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขหาความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการทำนายในอนาคต

ประยูร ศรีประสาธน์ (2523 : 51) กล่าวว่าเทคนิคเดลฟาย คือ ขบวนการที่จะเสาะหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มเกี่ยวกับความเป็นไปในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวกับเวลา ปริมาณ และ/หรือ สภาพการที่ต้องการให้เป็น ทั้งนี้ต้องใช้วิธีการเสาะหาความคิดเห็นด้วยการใช้แบบสอบถามแทนการเรียกประชุม

เกษม บุญอ่อน (2522 : 26-27) กล่าวว่าเทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการที่มีระบบที่ใช้ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ เป็นความคิดเห็นจากตัวเขาเอง โดยมิได้คำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่นเลย

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2528 : 24) กล่าวว่าเทคนิคเดลฟาย เป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคตจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด

สมบูรณ์ ดันยะ (2524 : 64-65) ระบุว่าเทคนิคเดลฟาย เป็นกระบวนการที่พยายามเอาชนะอิทธิพลขององค์ประกอบทางด้านจิตวิทยา โดยหลีกเลี่ยงการใช้วิธีที่จะให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และหันมาใช้วิธีที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้ากัน เพื่อป้องกันสมาชิกกลุ่มให้พ้นจากการถูกรอบงำทางความคิดจากสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ ได้

จากความหมายของเทคนิคเดลฟายที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

1. เป็นเทคนิคที่ใช้ทำนายเหตุการณ์หรือความเป็นไปได้ในอนาคต
2. เป็นวิธีการที่มีลักษณะของกระบวนการกลุ่ม คือการร่วมกันคิด และแสดงความคิดเห็นหรือเป็นกระบวนการระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่รอบรู้ในเรื่องนั้นๆ
3. เป็นวิธีที่ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิไม่ต้องเผชิญหน้ากัน
4. เป็นวิธีการที่สามารถหลีกเลี่ยงการถูกรอบงำทางความคิดได้เป็นอย่างดี

5. เป็นการนำเอาความคิดที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญมาสรุป

3. หลักการและลักษณะของเทคนิคเดลฟาย

ในการตัดสินใจหรือคาดการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่งหากกระทำโดยลำพังคนเดียวผลที่ได้ อาจไม่ถูกต้อง และขาดความเชื่อมั่น แต่ถ้าร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยเน้นความเห็นพ้องต้องกัน ผลลัพธ์ที่ออกมาจะน่าเชื่อถือมากกว่า แต่อย่างไรก็ตาม การที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมาร่วมกันแสดงความคิดเห็นแต่ละคนโดยตรงอาจเกิดการคล้อยตามหรือถูกครอบงำโดยกลุ่ม เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว ในการวิจัยแบบเดลฟายต้องยึดหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 5 ประการดังที่ พิล (Pill, 1971 : 57) , เกษม บุญอ่อน (2522 :27) และสุโขทัยธรรมมาธิราช (2539 : 173 -174) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. ความเป็นนิรนาม (Anonymity) หลักการข้อนี้เน้นว่า บรรดาผู้เชี่ยวชาญต่างๆแต่ละคนที่ได้รับเลือกให้แสดงความคิดเห็นต้องไม่รู้ว่ามิใครบ้างที่ร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญ นอกจากผู้วิจัย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระมากที่สุดไม่ต้องเกรงใจหรือเกรงกลัวอิทธิพลใดๆ จะได้ไม่มีการครอบงำทางความคิดและการแสดงออกต่างๆด้วย

2. การกระทำซ้ำ (Iteration) หลักการนี้เน้นความสำคัญของการเรียนรู้และการปรับเปลี่ยนความคิดเห็นที่อาจเกิดขึ้นได้เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง และเมื่อรับรู้ข้อมูลเพิ่มเติม ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่แสดงออกอย่างอิสระเสรีในรอบแรกของผู้วิจัยได้รับมาจะถูกรวบรวมในรูปภาพรวมความเห็นทั้งหมดแล้วจะป้อนกลับไปสู่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการเสนอข้อมูลเพิ่มเติม ผู้เชี่ยวชาญท่านใดต้องการปรับเปลี่ยนหรือให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนก็สามารถทำได้ การสอบถามภายหลังเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมมักทำอย่างน้อย 1 ครั้ง หลังจากสอบถามรอบแรกแล้ว โดยทั่วไปการสอบถามมักทำประมาณ 3 ครั้ง

3. การควบคุมการป้อนกลับของข้อมูล (Controlled Feed-back) หลักการข้อนี้เน้นความเป็นกลางของข้อมูลที่ป้อนกลับสู่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนโดยเสนอภาพรวมความเห็นในรอบก่อนให้ออกมาในรูปแบบดัชนีรวบยอดเพียงหนึ่งหรือสองตัว ไม่พยายามเสนอภาพรวมโดยการบรรยายความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในรายละเอียด แต่จะใช้ดัชนีเพียงหนึ่งหรือสองตัวเท่านั้นเป็นตัวชี้ให้เห็นภาพรวมดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนไม่ถูกอิทธิพลทางความคิดของบุคคลอื่นนั่นเอง

4. การวิเคราะห์ความเห็น โดยวิธีการทางสถิติ (Statistical Group Response) หลักการนี้เน้นการใช้วิธีการทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในกลุ่ม โดยการวัด

แนวโน้มนำเข้าสู่ส่วนกลางซึ่งมักใช้มาตรฐานเป็นเครื่องวัด การวัดการกระจายของข้อมูลซึ่งมักใช้พิสัยระหว่างควอตล์เป็นเครื่องวัด วิธีการทางสถิติเหล่านี้จะไม่เน้นการเฉลี่ยความคิดแต่เน้นการแสดงภาพรวมเป็นสำคัญ

5. ความเห็นพ้องต้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Consensus) หลักการข้อนี้คือการพยายามดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความเห็นพ้องร่วมกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้แสดงความคิดเห็น หลักการข้อนี้เป็นเป้าหมายที่ผู้ใช้เทคนิคเดลฟายมักมุ่งหวัง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปแก้ปัญหาได้ ข้อมูลที่เกิดจากการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระเสรีปราศจากการครอบงำ ความเกรงใจ การใช้มิฉันทิฐิ ความเกรงกลัวในอิทธิพลใดๆ รวมทั้งการถอนตัวไม่แสดงความคิดเห็นเพื่อหลีกเลี่ยงความยุ่งยากที่อาจตามมา อีกทั้งเป็นข้อมูลที่เป็นความเห็นพ้องสอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าหลักการหรือลักษณะสำคัญของเดลฟายเทคนิค คือการให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นโดยไม่ต้องเผชิญหน้ากันและไม่รู้ว่าใครบ้างเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีการสอบถามหลายรอบโดยเสนอภาพรวมของข้อคิดเห็นในแต่ละรอบ และใช้สถิติวิเคราะห์ความเห็นพ้องของกลุ่มทุกๆรอบแล้วสรุปเป็นภาพรวมของกลุ่ม

4. เทคนิคเดลฟายกับปัญหาที่ควรวิจัย

จัตต์ (Judd, 1971 : 156) ได้กล่าวถึงการวิจัยประเภทที่ใช้เทคนิคเดลฟายว่า เมื่อไรก็ตามที่ต้องการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือที่ใดก็ตามที่เห็นว่าความสอดคล้องต่อเนื่อกันระหว่างจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญแล้ว เมื่อนั้นควรใช้การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย และในด้านการศึกษานั้นเทคนิคเดลฟายยังอาจใช้ประโยชน์ในด้านค่านิยมที่สอดคล้องกันในการประเมินผลสิ่งใดๆ

ชนิดา รัชย์พลเมือง (2535 : 61) ได้สรุปลักษณะของปัญหาที่จะใช้เทคนิคเดลฟายในการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ควรเป็นประเด็นปัญหาอันจะนำไปสู่การวางนโยบายหรือคาดการณ์อนาคตรวมทั้งการกำหนดทางเลือกต่างๆ
2. ควรเป็นประเด็นปัญหาที่มุ่งหาความสอดคล้องกัน เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนทั้งในเชิงโครงสร้างและการปฏิบัติงานหรือสรุปเป็นหลักการแนวคิดร่วมกัน
3. ควรเป็นปัญหาในเชิงคุณลักษณะซึ่งไม่อาจตอบได้โดยอาศัยการศึกษาเชิงสถิติ

เวเธอร์แมนและสเวนสัน (Weatherman and Swenson, 1974 : 97-112 อ้างถึงใน ประยูร ศรีประสาธน์, 2523 : 57) กล่าวถึงประเด็นปัญหาการวิจัยที่เหมาะสมกับเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายในลักษณะที่สอดคล้องกับ ขนิษฐา วิทยานุมาส (2528 : 27) ดังนี้

1. เป็นการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
2. เป็นการตรวจสอบกลวิธีในการปฏิบัติ
3. เป็นการตรวจสอบค่านิยมที่สอดคล้องกัน
4. เป็นการยอมรับหรือรับรู้สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่
5. เป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาที่นำมาวิจัยแบบเดลฟาย เป็นปัญหาที่มุ่งหาความเห็นที่สอดคล้องเพื่อแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนหรือไม่สามารถหาคำตอบได้ในเชิงสถิติแต่อาศัยการรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ การตรวจสอบกลวิธีในการปฏิบัติ การตรวจสอบค่านิยม การยอมรับสภาพปัจจุบัน การประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สอดคล้องกันเพื่อนำมาใช้วางแผน หารูปแบบหรือวางเป็นนโยบายอย่างกว้างๆ และการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

5. กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย

ชูมจิตต์ แซ่ฉั่น (2532 : 102-103) ได้อธิบายลำดับขั้นตอนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายไว้ว่า กระบวนการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย เริ่มต้นด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องที่จะทำการวิจัย และใช้ชุดแบบสอบถาม เนื่องจากเทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการวิจัยที่ใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นหลัก ดังนั้นเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้อง แน่นอน จึงต้องมีการถามซ้ำกันหลายครั้ง โดยใช้ชุดแบบสอบถามดังนี้

ในขั้นแรก จะต้องกำหนดกรอบของการวิจัย เนื่องจากประเด็นปัญหาที่ศึกษา เป็นประเด็นคุณลักษณะซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวาง การกำหนดกรอบการวิจัยจะทำให้เห็นภาพของการวิจัยชัดเจนขึ้น กรอบของการวิจัยอาจได้มาจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่าน เมื่อได้กรอบของการวิจัยแล้ว จึงนำมาสร้างแบบสอบถามฉบับที่ 1 ซึ่งจะเป็นคำถามกว้างๆ เกี่ยวกับปัญหาของการวิจัย คำถามในรอบแรกจึงมักเป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางภายในกรอบที่กำหนด

แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นขั้นตอนที่สำคัญและยากมากที่สุดของการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย ผู้วิจัยต้องนำข้อมูลที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญทุกคนจากแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก รวมเข้าด้วยกัน ตัดข้อความที่ซ้ำกันออก หรือตัดส่วนที่เกินไปจากกรอบของการวิจัยที่กำหนดไว้

ออกไป ในการรวมข้อความเข้าด้วยกันนี้ ผู้วิจัยอาจหาถ้อยคำที่ครอบคลุมข้อความทั้งหมดได้ แต่ทั้งนี้จะต้องคงความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ด้วย ข้อความที่รวบรวมมานี้ จะถูกนำมาเป็น กระทงในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่าซ้ำ อาจเป็นสเกลตั้งแต่ 1-5 หรือ 1-6 แล้วแต่ความเหมาะสม การประเมินค่าในแบบสอบถามรอบนี้ จะเน้นการจัดลำดับความสำคัญหรือความเป็นไปได้ ของ

เหตุการณ์

แบบสอบถามรอบที่ 3 โดยปกติจะประกอบไปด้วยประโยคหรือข้อความเหมือนกับแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่มีการเพิ่มเติมรายงานให้ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมวิจัยได้ทราบความคิดเห็นของกลุ่ม โดยแสดงตำแหน่งฐานนิยม (Mode) หรือค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถามรวมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญนั้นๆ ตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบความหมายหรือความแตกต่างของคำตอบของตนในรอบที่ 3 นี้ โดยอาจเปลี่ยนแปลงคำตอบของตนให้เข้ามาอยู่ในพิสัยระหว่างควอไทล์หรือยืนยันคำตอบเดิมของตน แต่หากคำตอบเดิมอยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ผู้เชี่ยวชาญจะต้องแสดงเหตุผลประกอบด้วย

แบบสอบถามรอบที่ 4 มีลักษณะเช่นเดียวกับคำถามรอบที่ 3 แต่ใช้ผลการวิเคราะห์ในรอบนี้ในการพิจารณาเสนอผลการวิจัย

เกษม บุญอ่อน (2522 : 27) กล่าวว่า โดยทั่วไปการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย จะใช้แบบสอบถาม 4 รอบด้วยกันที่ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทุกคนตอบ เพื่อให้ได้ข้อความที่สอดคล้องตรงกันทั้งในด้านความคิดเห็น คำทำนายและความเชื่อของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แต่สมบูรณ์ ดันยะ (2524 : 13) ให้ความเห็นว่าในบางกรณีอาจใช้แบบสอบถามเพียง 2-3 รอบเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าฉบับแรกเริ่มต้นด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญลงมติ หรือจัดอันดับความสำคัญ เมื่อถึงแบบสอบถามฉบับที่ 2 หรือที่ 3 อาจพบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ หรือพิสัยระหว่างควอไทล์แคบมาก เมื่อเป็นเช่นนั้นกระบวนการวิจัยก็สามารถยุติได้

6. ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย

ในการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟายสิ่งสำคัญที่สุดของการวิจัยแบบนี้ก็คือ การเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญ เพราะผลจากการวิจัยจะถูกต้อง เชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (เกษม บุญอ่อน, 2522 : 28 ; ไพศาล หวังพานิช, 2531: 360) ผู้เชี่ยวชาญจึงควรเป็นผู้ที่

รอบรู้และรู้ลึกในประเด็นที่จะศึกษาอย่างจริงจัง ซึ่งอาจจะเป็นผู้ที่ศึกษาเรื่องดังกล่าวมาเป็นเวลานาน เป็นผู้มีความรู้ที่รับผิดชอบ หรือมีประสบการณ์โดยตรงกับประเด็นที่ศึกษา (ชนิตา รัชทรัพย์เมือง, 2535 : 62) เช่นเดียวกับสมบุรณ์ ดันยะ (2524 :14) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเลือกผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยว่า ควรพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ และ/หรือ สามารถให้ข้อมูลในเรื่องที่วิจัยต้องการได้อย่างแท้จริง และเต็มใจที่จะเข้าร่วมการวิจัย เพราะจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในความถูกต้องของผลการวิจัยด้วย

นอกเหนือจากคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญที่จะเข้าร่วมในการวิจัยแล้ว จำนวนผู้เชี่ยวชาญก็มีความสำคัญเช่นกัน ดังที่ ชนิตา รัชทรัพย์เมือง (2535 : 62-63) และสุธรรม์ จันทร์หอม (2526 : 93) มีความเห็นสอดคล้องกันว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มและประเด็นปัญหาที่ศึกษามีลักษณะเป็นเอกพันธ์ (Homogenous Group) อาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเพียง

10-15 คน แต่ถ้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีลักษณะเป็นอเนกพันธ์ (Heterogenous Group) อาจใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนมาก จึงจะได้ความเชื่อมั่นที่สูงพอ

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยของ โทมัส ที แมคมิลแลน (Thomus T. Macmillan) อ้างถึงใน เกษม บุญอ่อน (2522 : 27-28) ได้วิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมที่จะใช้ในการวิจัยแบบเดลฟาย ซึ่งผลจากการวิจัยของเขาพบว่า หากจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมาก ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 การลดลงของความคลาดเคลื่อนและจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (Panel size)	การลดลงความคลาดเคลื่อน (Error- reduction)	ความคลาดเคลื่อนลดลง (Net-change)
1-5	1.20-0.70	0.50
5-9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.50	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-25	0.48-0.46	0.02
25-29	0.46-0.44	0.02

ที่มา : เกษม บุญอ่อน (2522 : 28 อ้างจาก Macmillan, 1971)

จากตาราง 1 สรุปได้ว่า การลดลงของความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กับจำนวนผู้เชี่ยวชาญ เช่นจำนวนผู้เชี่ยวชาญ 1-5 คนมีความคลาดเคลื่อนสูงสุด คือ 0.50 แต่ถ้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ความคลาดเคลื่อนจะน้อยที่สุดคือ 0.02

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นสถิติที่เกี่ยวกับการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ มัชฌิมฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และสถิติที่เกี่ยวกับการวัดการกระจาย ได้แก่ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) (ขนิษฐา วิทยานุมาส, 2528 : 31) และ เกษม บุญอ่อน (2522 : 27) ได้กล่าวในลักษณะเดียวกันว่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลจากการวิจัยเดลฟาย โดยทั่วไปมักใช้ค่ามัชฌิมฐาน และ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ซึ่งชนิตา รัชภพลเมือง (2535 : 66) อธิบายว่า การใช้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อพิจารณาการกระจายของความคิดเห็น หากข้อความใดมีพิสัยกว้างแสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่างกันมาก ข้อความใดมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แคบ แสดงว่ามีความสอดคล้องต้องกันของความคิดเห็น ซึ่งสามารถนำข้อความนั้นมาเป็นข้อสรุปของการวิจัย

8. ข้อดีและข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย

วิธีการวิจัยทุกชนิดย่อมมีข้อดีและข้อจำกัดเสมอ การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟายก็เช่นเดียวกัน จากการศึกษาข้อดีและข้อจำกัดของนักวิชาการหลายท่าน เช่น ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2537 : 25) ชนิตา รัชภพลเมือง (2535 : 68) ชุ่มจิตต์ แซ่ลั่น (2532 : 105) ประเทือง เพชรรัตน์ (2529 : 33) ปราณี ทองคำ (2529 : 33) และสมบูรณ์ ต้นยะ (2524 : 17) พอสรุปเป็นลักษณะข้อดีและข้อจำกัดได้ดังนี้

ข้อดี

1. เป็นเทคนิคที่สามารถรวบรวมความคิดเห็น หากความสอดคล้อง โดยไม่ต้องมีการพบปะประชุม ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย
2. ข้อมูลน่าเชื่อถือ เพราะมีการถามซ้ำหลายครั้งทำให้ ผู้เชี่ยวชาญได้ถั่งนกรองคำตอบอย่างรอบคอบ
3. ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระ ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลหรือผลกระทบจากความคิดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญคนอื่นๆ

4. วิเคราะห์ง่าย เพราะใช้สถิติเพียง 2 ค่า คือค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
5. สามารถประมวลหรือระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างไม่จำกัดไม่ว่าผู้เชี่ยวชาญจะอยู่ที่ใด
6. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ
7. มีขั้นตอนในการดำเนินงานไม่มากนัก ได้ผลรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ
8. สามารถทราบลำดับความสำคัญของข้อมูลและเหตุผลในการตอบรวมทั้งความสอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี

ข้อจำกัด

1. การคัดเลือกและเกณฑ์การพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญ ถ้าไม่เหมาะสมจะทำให้ผู้เชี่ยวชาญที่ไม่มีความรู้หรือเชี่ยวชาญในเรื่องที่ต้องการ ทำให้ข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือ
2. การถามย้ำหลายรอบจะทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความเบื่อหน่าย ไม่เต็มใจให้ความร่วมมือโดยตลอด ได้รับคำตอบไม่ครบตามจำนวน
4. ช่วงเวลาตอบแบบสอบถามแต่ละรอบอาจนานเกินไปทำให้ลืมความคิดเห็นเดิมไปบางส่วน
5. เนื้อหาที่วิเคราะห์อาจไม่ครอบคลุมประเด็นสำคัญบางประการขึ้นอยู่กับแบบสอบถามในรอบแรก
6. การตอบคำถามของผู้เชี่ยวชาญมักจะเป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมากกว่าการมุ่งทำนายอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันนี้ยังไม่ม้งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยตรงแต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

วรรณวิไล วรรณโฆษิต (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในภาคกลาง” พบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมศึกษาตามอัธยาศัยสูงสุด รองลงมาคือการศึกษาสาขาอาชีพ การจัดตั้งศูนย์การเรียนจะต่ำสุด เนื่องจากการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยจะเป็นไปตามธรรมชาติสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน และเป็นกิจกรรมที่มีมาเป็นระยะเวลา

ยาวนาน การจัดกิจกรรมไม่มีระบบที่ยุ่งยาก กรรมการบริหารส่วนตำบลจึงมีส่วนร่วมสูงสุดสำหรับ ศูนย์การเรียนเป็นกิจกรรมใหม่ ขั้นตอนการดำเนินงานมีมากกว่า ต้องมีองค์ประกอบในการจัดตั้ง เช่น สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ ซึ่งต้องมีการจัดเตรียม เป็นผลให้กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาค่ำสุด

จุฑารัตน์ จีนประชา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของผู้นำชุมชนในจังหวัดนครปฐม” พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน สำหรับผู้นำชุมชนที่มีการศึกษาต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน

ลลิตทิพย์ สุขพุกฤษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการจัด กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดภูเก็ต” ผลการศึกษาพบว่า

1. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดภูเก็ต มีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ การวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง
2. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดภูเก็ต ที่อายุต่างกันมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ การวางแผน การ ดำเนินการ และการติดตามประเมินผลไม่แตกต่างกัน
3. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดภูเก็ตที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ การวางแผนการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

เวฬุวรรณ สมทรัพย์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ศักยภาพและความเป็นไปได้ใน การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอ ราชภัฏ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ด้านศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมี ศักยภาพในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พิจารณาจาก 4 ตัวชี้วัด คือ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ พฤติกรรมการบริหาร ทักษะต่อภาระงาน และความสมดุลระหว่าง เป้าหมายในการทำงานขององค์กรกับอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด ที่เอื้อต่อองค์การบริหารส่วน ตำบล และสอดคล้องกันทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติลงมา แต่ในทางพฤติกรรมการบริหารยังไม่มี

ซึ่งอาจเกิดจากหลายปัจจัย ในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ได้ดำเนินการจัดการศึกษา ทักษะต่อภาระงานองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ และไม่กระตือรือร้นในการ แสดงบทบาทของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความสมดุลระหว่างเป้าหมายในการ ดำเนินงานขององค์กรกับอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด

ด้านความเป็นไปได้ มีความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาดำ องค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา เพราะยังไม่ได้ดำเนินการจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังไม่ได้ดำเนินการวางแผน ไม่มีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร สถานที่ ยังไม่มีการติดต่อประสาน งานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยังไม่มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานแต่อย่างใด

ด้านเครือข่ายในการจัดการศึกษา มีหลายองค์กรที่พร้อมจะให้คำแนะนำ ให้การ ช่วยเหลือ และให้ความรู้ทางวิชาการ แต่องค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่ได้ประสานงานขอความช่วยเหลือในเรื่องนี้เท่าที่ควร

ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ความซ้ำซ้อนในการจัดการศึกษา เนื่องจากมีหลายหน่วยงานเป็นผู้ จัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันควรให้องค์การบริหารส่วน ตำบลเป็นผู้จัดการศึกษา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ก่าพล แสตนบุญเรือง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด ร้อยเอ็ด” ตามความต้องการของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหาร โรงเรียนมัธยม ศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามกรอบแนวคิด 7 หมวดงานคือ การบริหารงานทั่วไปงานธุรการ งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานบริการ งานโรงเรียนกับชุมชน และการบริหารอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า

1. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด ร้อยเอ็ด มีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา โดยมีความ ต้องการอันดับที่ 1 ในแต่ละหมวดดังนี้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความต้องการร่วม เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการบริหารงานทั่วไป เกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ใน งานธุรการเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุ ในงานวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมทางด้าน วิชาการ ในการบริหารอาคารสถานที่เกี่ยวกับการบริหารบริเวณโรงเรียน มีความต้องการร่วม วางแผนในงานปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของ นักเรียน ในงานโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และมีความต้องการ สนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์ ในงานบริการเกี่ยวกับการจัดการด้านสาธารณสุขโรคและการจัด

น้ำดื่ม น้ำใช้ ส่วนผู้บริหารโรงเรียน มีความต้องการสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์ ในการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารคมนาคมและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ในงานธุรการเกี่ยวกับการประเมินผลงานธุรการ ในงานวิชาการเกี่ยวกับการวางแผนงานวิชาการ มีความต้องการในการร่วมดำเนินการ ในการบริหารอาคารสถานที่เกี่ยวกับบริหารบริเวณโรงเรียน มีความต้องการร่วมเป็นที่ปรึกษา ในงานปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของ นักเรียน ในงานโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และในงานบริการเกี่ยวกับการจัดโภชนาการและการจัดบริการสุขภาพอนามัย

2. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา โดยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่ต้องการและให้เหตุผลความไม่ต้องการอันดับที่ 1 ว่า “เป็นงานที่โรงเรียนควรดำเนินการเอง” สอดคล้องกันทุกหมวดงาน ดังนี้ ในการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับการจัดองค์การ ในงานธุรการเกี่ยวกับการบริหารงานสารบรรณ ในงานวิชาการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน ในงานปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการประเมินผลงานปกครองนักเรียน ในงานโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ในงานบริการเกี่ยวกับการประเมินผลงานบริการ และในงานการบริหารอาคารสถานที่เกี่ยวกับการบริการห้องเรียน

พิบูลย์พันธ์ สาทอง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาบทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในเขตอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี” พบว่า

1. องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานด้านการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้งในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาโดยทั่วไป และการช่วยเหลือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน กอรปทั้งมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง องค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับปานกลาง โดยเฉพาะเรื่อง การขาดประสบการณ์และความรู้ การจัดสรรงบประมาณให้ได้น้อยและเห็นว่า การจัดการศึกษายังไม่ใช่ปัญหาเร่งด่วน

2. องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าควรมีส่วนร่วมดูแลมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ควรสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ควรให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคนใดคนหนึ่งเป็นกรรมการโรงเรียน โดยตำแหน่งและควรจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แต่เห็นว่าไม่ควรมีหน้าที่จัดการศึกษาเพราะเห็นว่าโรงเรียนของรัฐและเอกชนมีอยู่แล้ว

3. เพื่อให้การจัดการศึกษาในท้องถิ่นดีขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดฝึกอบรม สัมมนาบทบาทด้านการศึกษาของสมาชิกและควรจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาให้ชัดเจนและ ควรตั้งกลุ่มสนใจช่วยสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาของท้องถิ่น แต่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ควร มีบุคลากรด้านการศึกษาเป็นของตนเองโดยเฉพาะ

สมโภช จันทรคำภู (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ชุมชนกับการกระจายอำนาจการศึกษา” พบว่า ลักษณะการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปถึงระดับชุมชนของโรงเรียน มีลักษณะ การกระจายอำนาจไปยังชุมชนโดยผ่านตัวแทนชุมชนที่เข้าร่วมเป็นคณะทำงานมีส่วนร่วมในทุก ขั้นตอนของการจัดการศึกษา ได้แก่ การศึกษาสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการ ศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาเพื่ออาชีพของชุมชน การวางแผนการจัดการศึกษา การ จัดการ ศึกษา การติดตาม วัดและประเมินผลการจัดการศึกษาโดยการกระจายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานในทุกขั้นตอนมากขึ้นน้อยแตกต่างกัน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความมากขึ้นในการ กระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปถึงระดับชุมชนที่พบได้แก่ การเข้าร่วมโครงการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นโครงการนำร่องในการจัดการศึกษาแนวใหม่ที่มีหลักการสำคัญ ในการดำเนินงาน คือ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม นวัตกรรม การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม ใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจดำเนินงานและกระบวนการติดตามประเมินผล การบริหาร การจัดการศึกษาร่วมกันในรูปแบบคณะทำงานร่วม โรงเรียนและ ชุมชน การสนับสนุน ทางด้านวิชาการ นโยบาย กฎ ระเบียบต่างๆ ความพร้อมในการดำเนินการ จัดการศึกษาของ โรงเรียน

ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการ ศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอมะเทะ จังหวัด ลำปาง” พบว่า

1. ปัญหาในการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่นพบว่า การจัดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น และการดำเนินการของคณะกรรมการอำนวยการศูนย์การเรียน ชุมชนมีความเหมาะสมในระดับปานกลางเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นการจัดหลักสูตรสาขาวิชาเกษตร กรรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสมในระดับมาก แต่คณะกรรมการที่ประกอบด้วยเจ้าอาวาส ตัวแทนประชาชน และศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเหมาะสมในระดับน้อย

2. ความต้องการในการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนชุมชนโดยผ่านองค์กร

ท้องถิ่น พบว่าก่อนเปิดหลักสูตรมีการสำรวจความต้องการของชุมชน และหลักสูตรที่ต้องการคือ สาขาวิชาเกษตรกรรม โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้ รวมทั้งการเตรียมการเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน วิทยากร และห้องเรียนให้พร้อม และมีการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว ส่วนการดำเนินงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต้องให้ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเป็นผู้เลือกคณะกรรมการที่มาจากคณะบุคคล 3 ฝ่าย คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ รวมทั้ง คณะกรรมการการศึกษาออกโรงเรียนและผู้นำชุมชนหรือตัวแทนประชาชน ตลอดจนมีการกำหนดบทบาทคณะกรรมการแต่ละฝ่าย และกำหนดขั้นตอนการจัดทำโครงการและการติดตามผลอย่างชัดเจน

3. การพัฒนารูปแบบการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้รูปแบบที่สนองความต้องการของชุมชนและเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ในด้านการจัดหลักสูตรโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพ ตลอดจนสามารถจัดตั้งกลุ่มให้ดำเนินเป็นธุรกิจขนาดย่อมได้ สำหรับในด้านการดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ จำนวนไม่น้อยกว่า 7 คน ที่มาจากองค์กร 3 ฝ่าย คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ และคณะกรรมการการศึกษาออกโรงเรียน ผู้นำชุมชน หรือตัวแทนประชาชน

ฉิ่ง บัวบาน (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อบทบาทการส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพัทลุง มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีต่อบทบาทการส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพัทลุง จำนวน 36 คน เก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม ผลการวิจัยสรุปว่า

1. การส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถจัดได้ เพราะขาดงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ทางการจัดการศึกษา แต่จะสนับสนุนในเรื่องงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียน วัสดุครุภัณฑ์และการจัดกิจกรรมทางการเรียนการสอน และเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยเป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียน

2. การส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นพิเศษในทุกด้าน ควรส่งเสริมให้มีการจัดอบรมอาชีพหลักสูตรระยะสั้นแก่ประชาชน โดยร่วมกับองค์กรอื่นและควรเป็นผู้ประสานให้มีการจัดกลุ่มเรียน การศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ประชาชนอย่างเพียงพอและทั่วถึง

3. การส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนโดยการใช้หอกระจายข่าวที่จัดอย่างมีประสิทธิภาพ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านที่สามารถใช้ประกอบกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย การส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มองค์กรประชาชน และการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น การอบรมสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ครอบคลุมภาระกิจที่ต้องรับผิดชอบ

จรัส สุวรรณมาลา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีศักยภาพและทางเลือกในอนาคต โดยทำการสัมภาษณ์บุคคลระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล รวมทั้งสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนการสังเกตการณ์เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดทำบัญชี การประชุม และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสำนักงานของสภาตำบล 15 ตำบล ใน 5 จังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีจุดเด่นคือ การมีโครงสร้างที่เล็ก และยืดหยุ่นสูง มีบุคลากรที่เป็นบุคคลในท้องถิ่นทั้งสิ้น มีการทำงานเป็นทีม มีความตั้งใจในการทำงานเพื่อชุมชนของตนเองสูง ในด้านปัจจัยแวดล้อม มีหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชนซึ่งดำเนินกิจการด้านพัฒนาชนบท และจัดการบริการพื้นฐานต่างๆ ซึ่งสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถประสานงาน ขอความช่วยเหลือและจัดกิจกรรมร่วมกันได้

2. สภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีข้อด้อยที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ การวางแผนและการจัดทำงบประมาณ การบริหารจัดการ และบุคลากร

ศิริวรรณ วิบูลย์มา (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “สภาพ ปัญหา แนวทางการแก้ไข การปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา” โดยได้ศึกษาตามกรอบการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 บทบาท คือบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ด้านความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล ด้านพิจารณา และให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ด้านการควบคุม

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และบทบาทของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ด้านบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการจัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี และด้านรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงิน ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา ทั้งบทบาทของสมาชิกสภาและบทบาทของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลางทั้งภาพรวมและรายด้าน

ปัญหาปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา ทั้งบทบาทของสมาชิกสภาและบทบาทของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลางทั้งภาพรวมและรายด้าน

จากคำถามปลายเปิดพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาท ทั้งสมาชิกสภาและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามบทบาท และเสนอแนะวิธีการแก้ไข คือ ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตามบทบาท

ธีรเดช วงษ์ราช และคนอื่นๆ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษาคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จาก 4 จังหวัด 17 อบต. ผลพบว่า

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
2. ปัจจัยที่มีคะแนนสูงที่สุดคือ การยอมรับนโยบายของผู้ปฏิบัติ
3. ปัจจัยที่มีคะแนนต่ำสุดคือ กระบวนการติดต่อสื่อสาร
4. ปัจจัยกระบวนการติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์กับทุกปัจจัย ยกเว้นการยอมรับนโยบายของผู้ปฏิบัติและมาตรฐานการปฏิบัติ

โดยสรุปผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยอมรับนโยบายสูงที่สุด ส่วนปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยติดต่อสื่อสารนั้นควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพราะเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากมีความสัมพันธ์กันเกือบทุกปัจจัย แต่ในการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จึงควรพัฒนาในจุดนี้ต่อไป

อารี วากะมะ และคนอื่นๆ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นโดยการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา ตำบลเกาะแก้วและตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงประสิทธิผลของการนำนโยบายดังกล่าว และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงาน ตามนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น โดยการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์มากขึ้น โดยเก็บรวบรวมจาก ประชาชนใน 2 ตำบล รวม 198 คน เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่งและโดยการเลือกตั้ง จำนวน 56 คน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ให้การยอมรับและรับรู้เกี่ยวกับ อบต. และเห็นว่าการดำเนินงานของ อบต. มีประสิทธิผลในระดับปานกลาง ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของนโยบายที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์การ การสนับสนุนจากองค์กรอื่นในระดับสูง และโครงสร้างที่เหมาะสม แม้พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อบต. ครั้งที่ผ่านมาจะเลือกตัวบุคคลมากกว่านโยบาย โดยให้เหตุผลว่า รู้จักมักคุ้นกับผู้สมัคร หรือเป็นญาติกับผู้สมัคร หรือเคยช่วยงานในกิจการหมู่บ้าน

กชกร รักษาสรณ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยสรุปว่า คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง มีข้อ เสนอแนะที่สำคัญได้แก่ ควรจัดสรรงบประมาณให้ องค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเพียงพอ และควรส่งเสริมการศึกษาแก่เยาวชนให้มากขึ้น

จากการนำเสนอเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แม้จะไม่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาโดยตรง แต่จะเห็นว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบ นอกระบบ รวมถึงการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้จัดการศึกษาเองโดยตรงเพราะไม่มีความพร้อมในด้านต่างๆ แต่ได้ให้การส่งเสริมช่วยเหลือ และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับหนึ่ง